

ԱՊԱՇԽԱՐՈՒԹՅԱՆ ՔԱՐՈՉԸ

«Ապաշխարեցի՛, զի մեռնեալ է արայութիւնն եւկնից»:

ՄԱՏԹ. Դ 17

Ա.

Արդկության հոգևոր բոլոր նշանավոր առաջնորդներն ու մարդարեները ապաշխարության քարոզով են սկսել իրենց գործը: Ապաշխարության են ենթարկվել նախ իրենք անապատի և առանձնության մեջ, խորասուզվել են իրենց հոգու խորին խորանները, սրբություն սրբոցը, գտել են իրենց Աստծուն և նորա պարզեած ճշմարտությունը և ապա վերածնված և մկրտված հանդես եկել պատմության մեջ՝ իրենց սրբազն առաքելությունը կատարելու Այսպես էր և մեր կյանքի առաջնորդը՝ Հիսուս Քրիստոս: Անապատի մեջ ըստ ավետարանական ավանդության քառասուն օր և գիշեր ծովապահությամբ, տքնությամբ և աղոթքով հաղթել էր շարին, ոչնչացրել նորա զորությունը և իշել Հորդանան, ներքին մկրտության հետ լվացվելու նաև սրբազն գետի ջրերի մեջ: Այս ամենից հետո միայն նա հանդես է գալիս, սկսելու յուր փրկչական գործունեությունն ու ավետարանական քարոզությունը. և առաջին խոսքը, որ դուրս է գալիս նորա սուրբ և օրնությամբ լի բերանից, ապաշխարության խոսքն էր:

Քրիստոնեական բոլոր հին և նոր եկեղեցիները Փրկչի կենդանի օրինակին և քառոզության հետեւով՝ ապաշխարության գաղափարը հոգևոր փրկության էական պայման

են ընդունել և որոշ օրեր նշանակել այդ նպատակի համար: Արևելյան հին եկեղեցիների հետ՝ Հայոց եկեղեցին ևս Քառասուրդական պահոց օրերը հատկացրել է ապաշխարության: Եկեղեցին յուր սրտաշարժ հոգևոր երգերով, ընթերցվածներով, արարողություններով հոտին ապաշխարության է հրավիրում, իհարկե ոչ այն մտքով, որ տարվա մնացած ժամանակը ազատ համարենք մեզ ամեն տեսակ մեղքեր և անիրավություններ գործելու այն հույսով, թե ապաշխարության օրերին կհիշենք և թողություն կստանանք: Քրիստոնեի կյանքը մշական ապաշխարություն պիտի լինի իսկապես: Ապաշխարությունը որպես հոգեկան, ներքին գործողություն բխում է զղացողի սրտից, ուրեմն և որոշ ժամանակ չի կարելի նշանակել և պահանջել, որ ապաշխարես: Ժամանակ կարելի է նշանակել արտաքին գործողության համար, բայց ոչ ներքին աշխարհի: Բայց և այնպես մի խորիմաստ կարգադրություն է մեր հայրերի կողմից, որ Մեծի պահոց օրերը ապաշխարության են նվիրել: Առօրյա կյանքը յուր բազմաբովանդակ պահանջներն ու զբաղումներն ունի, և եթե կյանքի ծանր հոգսերի բեռների տակ պարտազանց ենք գտնվել կամ հնարավորություն չենք ունեցել մեր ներքին աշխարհով զբաղվելու, ապաշխարության հատուկ օրերը պետք է հիշեցնեն

մեզ մեր զանցառությունները։ Ապաշխառությունը հոգեստ հաշվետվությունն է մեր իշղծի և Աստուծու առաջ։ Հաշվապահության կանոններից մեկն է տարեվերջին մատյանները քննության և ստուգության ենթարկել այդպիսի ստուգության պիտի ենթարկել այս ապաշխառության օրերում ոչ միայն մեր արտաքին գործողությունները, այլև

նրանց ներքին ծածուկ շարժառիթներն ու պատճառները։ Պետք է շտկենք մեր բարույական թերություններն ու սիալները, եթե շենք կամենում պատասխանատվության ենթարկվել այն արդար Դատավորի առաջ, որ քննել կարող է մեր սրտի և հոգու խորին խորհուրդներն ու գաղտնիքները։

Բ

Մարդկային բնությունն առհասարակակաված է դեպի աշխարհայինն ու մարմակավոր, և այս հակումն է, որ մեր քայլերը դեպի մեղքն ու կորուստն է ուղղում։ Մենք դեպի հեշտությամբ ենթարկվում ենք ժամանակավոր հաճուքների և բավականությունների, երբ մանավանդ ներքին, ընդդիմադիր բարոյական զորությունը անհաստատ է մեր մեջ, ինչպես շրջմոլիկ հոգը փայլում է ճահճների մեջ, այնպես էլ մարմական հրապույններն ու աշխարհային ցանկությունները գրավում են մեզ դեպի բարոյական կորուստը, որի ճանապարհը լայն է և աղատ։ Մեկին հրապուրում է զգայական վայելքը, մյուսին երկրավոր բարիքն ու ստացվածքը, երրորդին փառքն ու պատիվը, և եթե թուզ ենք տալիս, որ այս զգացումները կատարելապես տիրապետող դառնան մեր հոգեստ աշխարհում, մեղքի շղթան արդեն պատրաստ է մեզ համար։ Նյութական ամենայն հիվանդություն պետք է խեղդել յուր սաղմի մեջ։ Նոյն կանոնը պետք է գործադրել նաև բարոյական հիվանդությունների դեմ։ անփութության առաջին քայլերն իրենց հետևանքներն ու պատուներն են տալիս և վարակիչ հիվանդության սաղմերը բազմանալով, հոգեստ մահ պատճառում։

Ապաշխարությունը հոգմոր բժշկության առաջին պայմանն է։ Որովհետև ապաշխարել նշանակում է հետ դառնալ մարմական հակումների թելադրած ճանապարհից և հոգեստ, փրկարար մի նոր ճանապարհ ընտրել, որ դեպի Աստված և ապաշխառությունը ապաշխարել մեղավոր արդարության խորան է տալու համար, ծեծում էին իրենց մարմինը, քաղցած և ծառավ էին մնում մարմինը ճնշելու և դորահետ նորա մեղավոր հակումները խեղդելու նպատակով։ բայց իզուր Պատերազմը ներքին, է և միայն ներքին գենքերով կարող ենք մաքառել հակառակորդի դեմ։ Այդ ներքին զենքը ապաշխարությունն է, զղման և դարձի զգացումը, ինքնաքննադատության և ներքին հաշվետվության մի անընդհատ մարզություն, որ հետզհետեւ զրացնում է իշխելու մեր վատ հակումների վերա, զափելու և սանձահարելու մեր բարոյական թերությունների հակամետ բնությունը։

Գ

Ներքին պայքարման ժամանակ հաճախ զգում ենք մեր կամքի թուզությունը, մենք կցանկանայինք, որ անընդունակ լինեինք ստության, կեղծիքի, որ միայն բարին, վեմն ու աղնիվը թագավորե մեր սրտում, մենք կկամենայինք, որ եսականն ու շահասիրականը, ընլաքաղցությունը, զգայա-

կան և աշխարհային վայելքի սերը բնավաել շոմենար մեր սրտում, որ մենք ուրիշ կերպ ստեղծված լինեինք, առանց մեղավոր հակումների, բայց մեր հոգու հատկությունների ավելի լուրջ և ուշադիր քննությունը համոզաւմ է ընդհակառակն, որ լավագույնն այդ է։ Դժվարությամբ և աշխատանքով ձեռք

բերված բարիքն է գնահատելի, վտանգավովոր պատերազմից յուր քաջությամբ հաղթական դուստ եկած զինվորն է գովության արժանին։ Հրեշտակային մաքրությունն իսկ գին չունի, եթե փորձության, տագնապների, տանջանքի բովից անցած չէ։ Նավապետի հմտությունն ու ճարտարությունը փոթորկի ժամանակ է երևում։

Մի նշանավոր քարոզիչ հետևյալ միտքն է արտահայտում այդ մասին։ Եթե Աստված երեար ինձ և ասեր. «Կամենա՞ս փոխեմ ես մարդկային բնությունդ և հրեշտականման դարձնեմ, անմեղ», կասեի. «Ո՞չ, Տե՛ր, թո՞ղ ինձ իմ մարդկային հատկություններով, միայն չմեռնի մեջս սայթաքումներից և անկումներից գիտակցության գալու զգացումս և բարձրանալու ձգտումն ու տենչը»։

Ուրացող Պետրոսը շգրկվեցավ յուր առաքելական պատվից, երբ երիցս ուրացավ յուր տիրոջ, աքաղաղի ձայնը. սթափեցրեց նորան, և իրեն նայող Տիրոջ աշքերի մեջ տեսավ թախծությամբ լի հանդիմանությունը, բայց և ներողության և թողության նշանները, «Եւ ելաց դառնապէս», ավելացնում է ավետարանիշը։ Գիտակցության գալու և զղման արտասուրն էր, առաջալի հոգևոր մկրտության ավագանը։

Մարդու բոլորովին անզոր չէ մեղքի և վատ հակումների զորության առաջ։ Մեր մեջ կա նույնպես մի ա'յլ հակադիր զորություն՝ բարվո զգացում և խղճի ձայն։ Մենք զգում ենք, թե ո՞րն է բարոյապես գեղեցիկն ու ծշմարիտը, մեր խղճի ձայնը անկաշառ և անողոք կերպով ազդարարում է մեր սխալներն ու հանցանքները. պետք է միայն նորան լսել և հնազանդել սովորենք։

Բարվո զգացումն ու խղճի ձայնը դատապարտության են ենթարկվում և նողկանք ներշնչում դեպի մեր եսականությունը և նորա հետ կապված բոլոր մեղավոր գործողությունները, մենք զգում ենք մեր տկարությունը և ապավեն ենք որոնում բարոյապես ավելի բարձր հեղինակությունների մեջ։ Այս զգացումն է, որ մեղավոր կնոշը Հիսուսի ոտքերը ձգեց, որ կեղեքող Զաքեռսին բարեգործ դարձրեց, որ, ուրիշ խուքով, նրանց ապաշխարող դարձրեց։ Մենք ևս նորան պիտի դիմենք, մեր բարի նապատակին, կյանքի ալեկոծության ժամանակ, ինչպես ծովում խեղդվող Պետրոսը։

(«ԴԵՊԻ ԼՈՒՅՍ ԵՎ ԿՅԱՆՔ», Աճրիլիաս, Կիբանան, 1947 թ.)

